Adolygiad Arholiad Ar-lein CBAC 2014

TGAU Cymdeithaseg 4511-51

Perfformiad yr holl ymgeiswyr ar draws y cwestiynau

Teitl y cwestiwn	*N*	*Sgôr gymedrig*	*GS*	*Marc uchaf*	*Ff H*	*Cynnig %*
1	3207	5	1.2	6	83.7	100
2	3207	5	1.1	6	82.5	100
3	3206	8.7	3	13	67.1	100
4	3207	4.6	2	8	57.2	100
5	3206	7.9	3.2	14	56.7	100
6	3202	7.3	2.6	13	56.4	99.8
7	2336	16.3	8.4	40	40.8	72.8
8	406	15	8.4	40	37.6	12.7
9	418	13.2	9.1	40	33	13
10	41	6.4	5.1	40	16	1.3

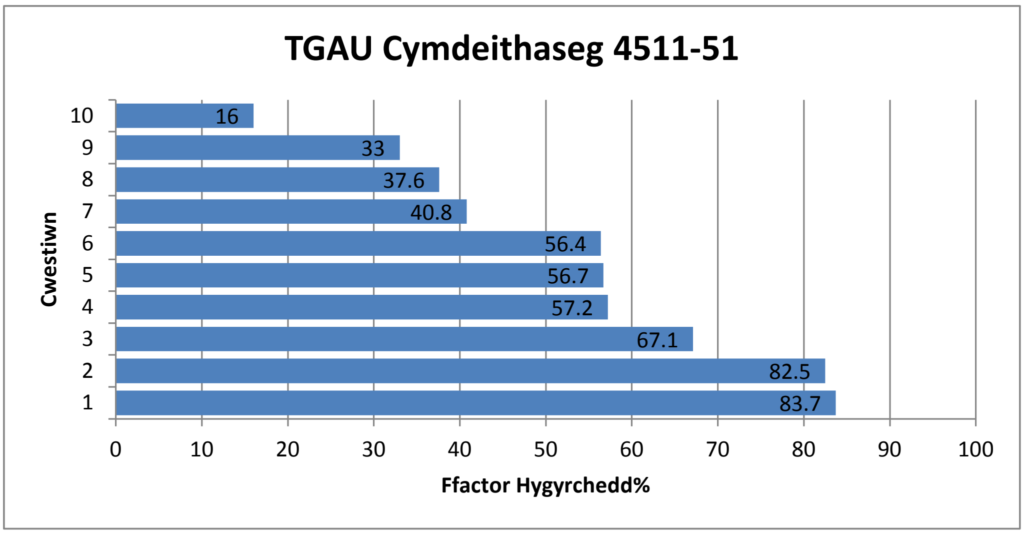

Arholwr yn unig

ADRAN A

Atebwch **bob** *cwestiwn yn y lleoedd gwag priodol ar y papur.*

1. Defnyddiwch y termau yn y blwch isod i ateb y cwestiynau.

labelu	stigma	arolwg	rhywedd *(gender)*	dilys	data

(a) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio rhywbeth sydd yn label negyddol iawn ar gyfer rhywun? [1]

....

(b) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio gwahaniaethau cymdeithasol rhwng gwrywod a benywod? [1]

....

(c) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio gwybodaeth sy'n cael ei chasglu trwy ymchwil? [1]

....

(ch) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio astudiaeth o grŵp mawr iawn o bobl? [1]

....

(d) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio gwybodaeth sy'n debyg i'r gwir *(true to life)*? [1]

....

(dd) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio'r theori, os ydyn ni'n gweld rhywun mewn ffordd arbennig, ein bod ni'n dehongli popeth maen nhw'n ei wneud yn y ffordd honno? [1]

....

Arholw
yn uni

ADRAN A

*Atebwch **bob** cwestiwn yn y lleoedd gwag priodol ar y papur.*

1. Defnyddiwch y termau yn y blwch isod i ateb y cwestiynau.

labelu	stigma	~~arolwg~~	~~rhywedd *(gender)*~~	dilys	~~data~~

(a) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio rhywbeth sydd yn label negyddol iawn ar gyfer rhywun? [1]

Stigma

(b) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio gwahaniaethau cymdeithasol rhwng gwrywod a benywod? [1]

rhywedd

(c) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio gwybodaeth sy'n cael ei chasglu trwy ymchwil? [1]

data

(ch) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio astudiaeth o grŵp mawr iawn o bobl? [1]

arolwg

(d) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio gwybodaeth sy'n debyg i'r gwir *(true to life)*? [1]

dilys

(dd) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio'r theori, os ydyn ni'n gweld rhywun mewn ffordd arbennig, ein bod ni'n dehongli popeth maen nhw'n ei wneud yn y ffordd honno? [1]

labelu

Arholwr yn unig

ADRAN A

*Atebwch **bob** cwestiwn yn y lleoedd gwag priodol ar y papur.*

1. Defnyddiwch y termau yn y blwch isod i ateb y cwestiynau.

labelu	stigma	arolwg	rhywedd *(gender)*	dilys	data

(a) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio rhywbeth sydd yn label negyddol iawn ar gyfer rhywun? [1]

Stigma

(b) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio gwahaniaethau cymdeithasol rhwng gwrywod a benywod? [1]

rhywedd

(c) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio gwybodaeth sy'n cael ei chasglu trwy ymchwil? [1]

data

(ch) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio astudiaeth o grŵp mawr iawn o bobl? [1]

arolwg

(d) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio gwybodaeth sy'n debyg i'r gwir *(true to life)*? [1]

dilys

(dd) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio'r theori, os ydyn ni'n gweld rhywun mewn ffordd arbennig, ein bod ni'n dehongli popeth maen nhw'n ei wneud yn y ffordd honno? [1]

labelu

6

Arholwr yn unig

2. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Roedd Tanni Grey-Thompson yn athletwraig cadair olwyn lwyddiannus iawn ac erbyn hyn mae hi'n gyflwynydd teledu. Mae hi'n gweithio i gefnogi chwaraeon i fenywod a nifer o elusennau *(charities)*. Mae hi'n aelod o Dŷ'r Arglwyddi *(House of Lords)*, a phan oedd hi'n cymryd y llw *(oath)*, siaradodd hi yn Gymraeg a Saesneg. Mae hi'n cael ei hystyried yn **fodel rôl** cadarnhaol yn ein cymdeithas.

(a) Yn ôl yr eitem, nodwch **un** peth mae Tanni Grey-Thompson wedi'i gyflawni yn ystod ei gyrfa. [1]

....

(b) Diffiniwch ystyr y term **model rôl**. [1]

....

....

(c) Nodwch **un** grŵp o bobl ac eglurwch pam byddai Tanni Grey-Thompson yn gallu bod yn fodel rôl cadarnhaol iddyn nhw. [2]

....

....

....

....

....

Arholwr yn unig

(ch) Mae llawer o blant yn dynwared *(imitate)* eu modelau rôl. Gan roi enghraifft, eglurwch sut mae dynwared yn rhan o gymdeithasoli yn ôl rhywedd *(gender socialisation)*. [2]

....

....

....

....

....

4511
510005

2. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Roedd Tanni Grey-Thompson yn athletwraig cadair olwyn lwyddiannus iawn ac erbyn hyn mae hi'n gyflwynydd teledu. Mae hi'n gweithio i gefnogi chwaraeon i fenywod a nifer o elusennau *(charities)*. Mae hi'n aelod o Dŷ'r Arglwyddi *(House of Lords)*, a phan oedd hi'n cymryd y llw *(oath)*, siaradodd hi yn Gymraeg a Saesneg. Mae hi'n cael ei hystyried yn **fodel rôl** cadarnhaol yn ein cymdeithas.

(a) Yn ôl yr eitem, nodwch **un** peth mae Tanni Grey-Thompson wedi'i gyflawni yn ystod ei gyrfa. [1]

Athletwraig Cadair olwyn llwyddianus

(b) Diffiniwch ystyr y term **model rôl**. [1]

Model rôl yw rhywun mae pobl yn edrych lan ~~tra~~ at ac mae pobl yn edmygu.

(c) Nodwch **un** grŵp o bobl ac eglurwch pam byddai Tanni Grey-Thompson yn gallu bod yn fodel rôl cadarnhaol iddyn nhw. [2]

Pobl disabl gan fod hi wedi cystadlu yn y gemau Olympaidd er bod hi'n disabl. Byddai hi'n gallu ysbrydoli nhw gan fod hi wedi bod yn yr un sefyllfa a nhw

Arholwr yn unig

(ch) Mae llawer o blant yn dynwared *(imitate)* eu modelau rôl. Gan roi enghraifft, eglurwch sut mae dynwared yn rhan o gymdeithasoli yn ôl rhywedd *(gender socialisation)*. [2]

Mae gan fechgyn a merched modelau rol gwahanol. Mae bechyn yn edrych lan i chwaraewr pêl-droed ac yn dynwared tra bod merched yn edrych lan i pobl enwog er mwyn trio edrych yn well.

5

4511
510005

Arholwr yn unig

2. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Roedd Tanni Grey-Thompson yn athletwraig cadair olwyn lwyddiannus iawn ac erbyn hyn mae hi'n gyflwynydd teledu. Mae hi'n gweithio i gefnogi chwaraeon i fenywod a nifer o elusennau *(charities)*. Mae hi'n aelod o Dŷ'r Arglwyddi *(House of Lords)*, a phan oedd hi'n cymryd y llw *(oath)*, siaradodd hi yn Gymraeg a Saesneg. Mae hi'n cael ei hystyried yn **fodel rôl** cadarnhaol yn ein cymdeithas.

(a) Yn ôl yr eitem, nodwch **un** peth mae Tanni Grey-Thompson wedi'i gyflawni yn ystod ei gyrfa. [1]

Athletwraig Cadair olwyn llwyddianus

1

(b) Diffiniwch ystyr y term **model rôl**. [1]

Model rôl yw rhywun mae pobl yn edrych lan ~~fag~~ at ac mae pobl yn edmygu.

1

(c) Nodwch **un** grŵp o bobl ac eglurwch pam byddai Tanni Grey-Thompson yn gallu bod yn fodel rôl cadarnhaol iddyn nhw. [2]

Pobl disabl gan fod hi wedi Cystadlu yn y gemau Olympaidd er bod hi'n dicabl. Byddai hi'n gallu ysbrydoli nhw gan fod hi wedi bod yn yr un Sefyllfa a nhw

2

Arholwr yn unig

(ch) Mae llawer o blant yn dynwared *(imitate)* eu modelau rôl. Gan roi enghraifft, eglurwch sut mae dynwared yn rhan o gymdeithasoli yn ôl rhywedd *(gender socialisation)*. [2]

Mae ~~bo~~ gan fechgyn a merched modelau rol gwahanol. Mae bechyn yn edrych lan i chwaraewr pêl-droed ac yn dynwared tra bod merched yn edrych lan i pobl enwog er mwyn trio edrych yn well.

1

0

4511
510005

Arholwr yn unig

3. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Mae cwpl o Ganada gyda 3 o blant wedi penderfynu magu eu plentyn ifancaf heb ddweud dim wrth bobl am ei rywedd *(gender)*. Enw'r baban yw Storm.

Mae llawer o bobl wedi beirniadu penderfyniad y rhieni. Roedden nhw'n dweud y bydd y plentyn wedi'i ddrysu gan na fydd wedi cael profiad o **gymdeithasoli yn ôl rhywedd**.

(a) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio ymddygiad disgwyliedig ar gyfer diwylliant? [1]

....

(b) Eglurwch ystyr y term **cymdeithasoli yn ôl rhywedd**. [2]

....

....

....

....

(c) Gan roi enghraifft, eglurwch sut mae rhieni'n gallu sianelu plant i rolau rhywedd. [2]

....

....

....

....

....

Arholwr yn unig

(ch) Enwch y cyfrwng pwysicaf ar gyfer cymdeithasoli cynradd. [1]

....

(d) Eglurwch y gwahaniaeth rhwng cymdeithasoli cynradd a chymdeithasoli eilaidd? [3]

....

....

....

....

....

....

(dd) Mae ymchwilydd yn ymchwilio i agweddau mamau tuag at weithio y tu allan i'r cartref pan mae eu babanod yn ifanc iawn. Awgrymwch ddull addas a allai gael ei ddefnyddio a rhowch **un** rheswm pam gwnaethoch chi ei ddewis. [2]

(i) **Dull**

....

(ii) **Rheswm**

....

....

....

4511
510007

(e) Amlinellwch **un** broblem gall yr ymchwilydd ei chael wrth gynnal ymchwil i agweddau mamau tuag at weithio y tu allan i'r cartref. [2]

....

....

....

....

....

Arholwr yn unig

3. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Mae cwpl o Ganada gyda 3 o blant wedi penderfynu magu eu plentyn ifancaf heb ddweud dim wrth bobl am ei rywedd *(gender)*. Enw'r baban yw Storm.

Mae llawer o bobl wedi beirniadu penderfyniad y rhieni. Roedden nhw'n dweud y bydd y plentyn wedi'i ddrysu gan na fydd wedi cael profiad o **gymdeithasoli yn ôl rhywedd**.

(a) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio ymddygiad disgwyliedig ar gyfer diwylliant? [1]

norm

(b) Eglurwch ystyr y term **cymdeithasoli yn ôl rhywedd**. [2]

Cymdeithasoli yn ôl rhywedd yw'r term ar gyfer y proseso plant yn dysgu normau a gwerthoedd yn ôl ei rhywedd.

(c) Gan roi enghraifft, eglurwch sut mae rhieni'n gallu sianelu plant i rolau rhywedd. [2]

Gall rhieni sianelu plant trwy canwleiadio. Golyga hyn bod plant yn cael ei gwthio mewn i wneud gweithgareddau yn dibynu ar ei rhyw. E.e merched yn helpu coginio a bechgyn yn helpu i drwsio pethau.

Arholwr yn unig

(ch) Enwch y cyfrwng pwysicaf ar gyfer cymdeithasoli cynradd. [1]

Y teulu

(d) Eglurwch y gwahaniaeth rhwng cymdeithasoli cynradd a chymdeithasoli eilaidd? [3]

Cymdeithasoli Cynradd yw'r proses o ddysgu normau a gwerthoedd Syml gan y teulu e.e bwyta neu Cwrteisu. Mae Cymdeithasoli eilaidd fel arfer yn dechrau ar ôl yr oedran o 3 gan bod cyfryngau fel addysg a chyfoedion hefyd yn dysgu normau a gwerthoedd.

(dd) Mae ymchwilydd yn ymchwilio i agweddau mamau tuag at weithio y tu allan i'r cartref pan mae eu babanod yn ifanc iawn. Awgrymwch ddull addas a allai gael ei ddefnyddio a rhowch **un** rheswm pam gwnaethoch chi ei ddewis. [2]

(i) **Dull**

Holiadur

(ii) **Rheswm**

Mae'n Gyflym i ateb ~~felly~~ a gan fod gan y mamau babanod byddan ganddyn nhw braidd dim amser i ymateb

(e) Amlinellwch **un** broblem gall yr ymchwilydd ei chael wrth gynnal ymchwil i agweddau mamau tuag at weithio y tu allan i'r cartref. [2]

Gall llawer o'r mamau peidio bod yn gweithio gan fod ganddyn nhw babanod ifanc i edrych ar ôl. Bydd hyn yn arwain i gyfradd ateb isel.

4511
510007

Arholw yn uni

3. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Mae cwpl o Ganada gyda 3 o blant wedi penderfynu magu eu plentyn ifancaf heb ddweud dim wrth bobl am ei rywedd *(gender)*. Enw'r baban yw Storm.

Mae llawer o bobl wedi beirniadu penderfyniad y rhieni. Roedden nhw'n dweud y bydd y plentyn wedi'i ddrysu gan na fydd wedi cael profiad o **gymdeithasoli yn ôl rhywedd**.

(a) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio ymddygiad disgwyliedig ar gyfer diwylliant? [1]

norm

1

(b) Eglurwch ystyr y term **cymdeithasoli yn ôl rhywedd**. [2]

Cymdeithasoli yn ôl rhywedd yw'r term ar gyfer y Proseso plant yn dysgu normau a gwerthoedd yn ôl ei rhywedd.

1

(c) Gan roi enghraifft, eglurwch sut mae rhieni'n gallu sianelu plant i rolau rhywedd. [2]

Gall rhieni Sianelu plant trwy Canwleiadio. Golyga hyn bod plant yn Cael ei gwthio mewn i wneud gweithgareddau yn dibynu ar ei rhyw. E.e merched yn helpu cogino a bechgyn yn helpu i drwsio pethau.

2

Arholwr yn unig

(ch) Enwch y cyfrwng pwysicaf ar gyfer cymdeithasoli cynradd. [1]

Y teulu

1

(d) Eglurwch y gwahaniaeth rhwng cymdeithasoli cynradd a chymdeithasoli eilaidd? [3]

Cymdeithasoli Cynradd yw'r proses o ddysgu normau a gwerthoedd sylfaenol gan y teulu e.e bwyta neu cwrteisu. Mae cymdeithasoli eilaidd fel arfer yn dechrau ar ôl yr oedran o 3 gan bod cyfryngau fel addysg a chyfoedion hefyd yn dysgu normau a gwerthoedd.

2

(dd) Mae ymchwilydd yn ymchwilio i agweddau mamau tuag at weithio y tu allan i'r cartref pan mae eu babanod yn ifanc iawn. Awgrymwch ddull addas a allai gael ei ddefnyddio a rhowch **un** rheswm pam gwnaethoch chi ei ddewis. [2]

(i) **Dull**

Holiadur

1

(ii) **Rheswm**

Mae'n gyflym i ateb ~~felly~~ a gan fod gan y mamau babanod bydd ganddyn nhw braidd dim amser i ymateb.

1

4511 510007

(e) Amlinellwch **un** broblem gall yr ymchwilydd ei chael wrth gynnal ymchwil i agweddau mamau tuag at weithio y tu allan i'r cartref. [2]

Gall llawer o'r mamau peidio bod yn gweithio gan fod ganddyn nhw babanod ifanc i edrych ar ôl. Bydd hyn yn arwain i gyfradd ateb isel.

0

9

Arholwr yn unig

4. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol o wefan BBC Cymru ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Mae ymddygiad aflonyddgar *(disruptive)* yn broblem mewn ysgolion oherwydd ei fod yn gallu effeithio ar y ffordd mae plant yn dysgu. Gall fod gan ysgolion nifer o **sancsiynau** am ymddygiad aflonyddgar fel cadw plant ar ôl ysgol neu anfon llythyrau i'w cartrefi.

Yn yr achosion gwaethaf, gall plentyn gael ei wahardd o'r ysgol. Yn 2010/11, cafodd 158 o blant yng Nghymru eu gwahardd yn barhaol o ysgolion. Ymosodiadau a thrais tuag at staff a disgyblion oedd yr achos *(cause)* mwyaf cyffredin am waharddiad parhaol.

Addasiad o wefan BBC Cymru

(a) Sawl plentyn gafodd ei wahardd yn barhaol o'r ysgol yng Nghymru yn 2010/11? [1]

....

(b) Beth yw ystyr cymdeithasegol y term **sancsiwn**? [1]

....

....

(c) Eglurwch ystyr y term rheolaeth gymdeithasol. [4]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Arholwr yn unig

(ch) Mae ymchwilydd eisiau sicrhau sampl gynrychioliadol o ddisgyblion mewn ysgol gyfun. Enwch ac eglurwch **un** dull byddai ef/hi yn gallu ei ddefnyddio i gasglu sampl gynrychioliadol. [2]

....

....

....

....

....

4511 510009

Arholwr yn unig

4. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol o wefan BBC Cymru ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

> Mae ymddygiad aflonyddgar *(disruptive)* yn broblem mewn ysgolion oherwydd ei fod yn gallu effeithio ar y ffordd mae plant yn dysgu. Gall fod gan ysgolion nifer o **sancsiynau** am ymddygiad aflonyddgar fel cadw plant ar ôl ysgol neu anfon llythyrau i'w cartrefi.
>
> Yn yr achosion gwaethaf, gall plentyn gael ei wahardd o'r ysgol. Yn 2010/11, cafodd 158 o blant yng Nghymru eu gwahardd yn barhaol o ysgolion. Ymosodiadau a thrais tuag at staff a disgyblion oedd yr achos *(cause)* mwyaf cyffredin am waharddiad parhaol.

Addasiad o wefan BBC Cymru

(a) Sawl plentyn gafodd ei wahardd yn barhaol o'r ysgol yng Nghymru yn 2010/11? [1]

158

(b) Beth yw ystyr cymdeithasegol y term **sancsiwn**? [1]

Defnyddio cosb/gwobrwyon i annog neu perdio annog ymddygiad penodol.

(c) Eglurwch ystyr y term rheolaeth gymdeithasol. [4]

Rheolaeth cymdeithasol yw'r ffordd mae'r cymdeithas yn sicrhau trefn. Gall hyn innai fod trwy dulliau ffurfiol e.e mynd i'r carchar neu cael ei trethu. Neu hefyd trwy dulliau anffurfiol e.e beirniadaeth y teulu neu lleihad mewn arian poced. Fel arfer mae dulliau ffurfiol yn cael ei defnyddio ar gyfer gwyredd eithafol e.e torri'r gyfraith tra bod dulliau anffurfiol yn cael ei defnyddio fel dulliau llai llym.

Arholwr yn unig

(ch) Mae ymchwilydd eisiau sicrhau sampl gynrychioliadol o ddisgyblion mewn ysgol gyfun. Enwch ac eglurwch **un** dull byddai ef/hi yn gallu ei ddefnyddio i gasglu sampl gynrychioliadol. [2]

Defnyddio proses samplu haenus. Golyga hyn bod y Cymdeithasegwr dim yn dewis y Sampl (felly methu dangos tuedd) ond ~~fet~~ hefyd mae'r Cymdeithasegwr yn gallu gwneud yn siwr ei fod yn cael Sampl Cynrychioladol

4511
510009

Arholwr yn unig

4. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol o wefan BBC Cymru ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

> Mae ymddygiad aflonyddgar *(disruptive)* yn broblem mewn ysgolion oherwydd ei fod yn gallu effeithio ar y ffordd mae plant yn dysgu. Gall fod gan ysgolion nifer o **sancsiynau** am ymddygiad aflonyddgar fel cadw plant ar ôl ysgol neu anfon llythyrau i'w cartrefi.
>
> Yn yr achosion gwaethaf, gall plentyn gael ei wahardd o'r ysgol. Yn 2010/11, cafodd 158 o blant yng Nghymru eu gwahardd yn barhaol o ysgolion. Ymosodiadau a thrais tuag at staff a disgyblion oedd yr achos *(cause)* mwyaf cyffredin am waharddiad parhaol.

Addasiad o wefan BBC Cymru

(a) Sawl plentyn gafodd ei wahardd yn barhaol o'r ysgol yng Nghymru yn 2010/11? [1]

158

1

(b) Beth yw ystyr cymdeithasegol y term **sancsiwn**? [1]

Defnyddio cosb/gwobrwyon i annog neu perdio annog ymddygiad penodol.

1

(c) Eglurwch ystyr y term rheolaeth gymdeithasol. [4]

Rheolaeth Cymdeithasol yw'r ffordd mae'r Cymdeithas yn sicrhau trefn. Gall hyn innai fod trwy dulliau ffurfiol e.e mynd i'r carchar neu cael ei trethu. Neu hefyd trwy dulliau anffurfiol e.e beirniadaeth y teulu neu lleihad mewn arian poced. Fel arfer mae dulliau ffurfiol yn cael ei defnyddio ar gyfer gwyredd eithafol e.e torri'r gyfraith tra bod dulliau anffurfiol yn cael ei defnyddio fel dulliau llai llym.

4

Arholwr yn unig

(ch) Mae ymchwilydd eisiau sicrhau sampl gynrychioliadol o ddisgyblion mewn ysgol gyfun. Enwch ac eglurwch **un** dull byddai ef/hi yn gallu ei ddefnyddio i gasglu sampl gynrychioliadol. [2]

Defnyddio proses samplu haenus. Golyga hyn bod y Cymdeithasegwr dim yn dewis y Sampl (felly methu dangos tuedd) ond ~~fet~~ hefyd mae'r Cymdeithasegwr yn gallu gwneud yn siwr ei fod yn cael Sampl Cynrychioladol

2

4511
510009

Arholwr yn unig

5. Darllenwch y wybodaeth ganlynol am ddiwylliant Ynysoedd Môr y De, yn y Môr Tawel. Atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Mae gan bobl Samoa syniad gwahanol iawn i bobl yn y DU am rywedd. Yn niwylliant Samoa mae tri rhywedd, sef gwryw, benyw a **fa'afafine**. Dynion yn gorfforol yw'r bobl fa'afafine ond maen nhw wedi cael eu magu gan eu teuluoedd i fabwysiadu rolau benyw a chyflawni tasgau benyw.

Mae pobl fa'afafine yn cael eu hystyried yn aelodau pwysig o deuluoedd gan eu bod yn gofalu am eu rhieni oedrannus, yn gwarchod babanod a phlant ac yn cyflawni rolau gofalu mewn cartrefi. Maen nhw'n cael eu caru a'u parchu oherwydd eu bod yn deall emosiynau gwryw ac emosiynau benyw. Maen nhw i'w cael yn aml mewn rolau statws uchel ym myd addysg, y gyfraith a gwleidyddiaeth.

(a) Eglurwch ystyr y term **fa'afafine**. [1]

....

....

....

(b) Gan ddefnyddio'r eitem, eglurwch sut mae pobl yn dod yn fa'afafine. [1]

....

....

....

....

Arholwr yn unig

(c) Gan ddefnyddio'r eitem, eglurwch pam mae pobl fa'afafine yn cael eu parchu *(are well respected)* yn Samoa. [1]

(ch) Gan roi enghreifftiau, eglurwch yn llawn ystyr y term diwylliant. [3]

(d) Gan gyfeirio at yr eitem, eglurwch ystyr y term perthnasedd *(relativity)* diwylliannol. [4]

4511
510011

Arholwr yn unig

(dd) Gan ddefnyddio iaith gymdeithasegol, eglurwch y ddadl natur/magwraeth. [4]

5. Darllenwch y wybodaeth ganlynol am ddiwylliant Ynysoedd Môr y De, yn y Môr Tawel. Atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Mae gan bobl Samoa syniad gwahanol iawn i bobl yn y DU am rywedd. Yn niwylliant Samoa mae tri rhywedd, sef gwryw, benyw a **fa'afafine**. Dynion yn gorfforol yw'r bobl fa'afafine ond maen nhw wedi cael eu magu gan eu teuluoedd i fabwysiadu rolau benyw a chyflawni tasgau benyw.

Mae pobl fa'afafine yn cael eu hystyried yn aelodau pwysig o deuluoedd gan eu bod yn gofalu am eu rhieni oedrannus, yn gwarchod babanod a phlant ac yn cyflawni rolau gofalu mewn cartrefi. Maen nhw'n cael eu caru a'u parchu oherwydd eu bod yn deall emosiynau gwryw ac emosiynau benyw. Maen nhw i'w cael yn aml mewn rolau statws uchel ym myd addysg, y gyfraith a gwleidyddiaeth.

(a) Eglurwch ystyr y term **fa'afafine**. [1]

Pobl Sy'n dyn yn gorfforol ond ~~yn~~ wedi cael ei magu i gyflawni rolau benyw.

(b) Gan ddefnyddio'r eitem, eglurwch sut mae pobl yn dod yn fa'afafine. [1]

Mae nhw'n cael ei ~~magu~~ cymdeithasoli/magu gan ei teuluoedd i fabwysiadu rolau menywod.

Arholwr yn unig

(c) Gan ddefnyddio'r eitem, eglurwch pam mae pobl fa'afafine yn cael eu parchu *(are well respected)* yn Samoa. [1]

Mae nhw'n deall emosiynau menywod a dynion.

(ch) Gan roi enghreifftiau, eglurwch yn llawn ystyr y term diwylliant. [3]

Diwylliant yw'r term ar gyfer grwpiau gwahanol o fewn y cymdeithas yn rhannu normau a gwerthoedd tebyg. Enghraifft yw diwylliant pobl UK o ffeindio cariad tra bod pobl yn India yn cael priodasau wedi trefnu.

(d) Gan gyfeirio at yr eitem, eglurwch ystyr y term perthnasedd *(relativity)* diwylliannol. [4]

Gwahaniaethau/tebygolrwydd mewn diwyllianau gwahanol. Er enghraifft yn yr eitem mae'r pobl yn tebyg gan ~~bod~~ fod pobl gwahanol gyda status gwahanol mewn rhannau gwahanol o'r gymdeithas e.e addysg, y gyfraith a gwleidyddiaeth. Ond mae'r diwylliannau hefyd yn gwahanol gan bod ganddyn nhw tri rhywedd.

4511
510011

Arholwr yn unig

(dd) Gan ddefnyddio iaith gymdeithasegol, eglurwch y ddadl natur/magwraeth. [4]

Y ddadl natur / magwraeth yw'r dadl rhwng cymdeithasegwr ynglun a sut rydym yn derbyn ein hunaniaeth. Mae rhai cymdeithasegwr yn credu rydyn ni'n y ffordd yr ydym oherwydd etifeddiaeth e.e mae mam yn gallu canu felly mae'i ferch yn hefyd. Ond mae cymdeithasegwr eraill yn credu rydyn ni'n derbyn hyn oherwydd rydyn ni wedi cael ein magu mewn amgylchedd penodol. E.e amgylchedd cerddorol.

Arholw
yn unig

5. Darllenwch y wybodaeth ganlynol am ddiwylliant Ynysoedd Môr y De, yn y Môr Tawel. Atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Mae gan bobl Samoa syniad gwahanol iawn i bobl yn y DU am rywedd. Yn niwylliant Samoa mae tri rhywedd, sef gwryw, benyw a **fa'afafine**. Dynion yn gorfforol yw'r bobl fa'afafine ond maen nhw wedi cael eu magu gan eu teuluoedd i fabwysiadu rolau benyw a chyflawni tasgau benyw.

Mae pobl fa'afafine yn cael eu hystyried yn aelodau pwysig o deuluoedd gan eu bod yn gofalu am eu rhieni oedrannus, yn gwarchod babanod a phlant ac yn cyflawni rolau gofalu mewn cartrefi. Maen nhw'n cael eu caru a'u parchu oherwydd eu bod yn deall emosiynau gwryw ac emosiynau benyw. Maen nhw i'w cael yn aml mewn rolau statws uchel ym myd addysg, y gyfraith a gwleidyddiaeth.

(a) Eglurwch ystyr y term **fa'afafine**. [1]

Pobl sy'n dyn yn gorfforol ond ~~yn~~ wedi cael ei magu i gyflawni rolau benyw.

(b) Gan ddefnyddio'r eitem, eglurwch sut mae pobl yn dod yn fa'afafine. [1]

Mae nhw'n cael ei ~~magu~~ cymdeithasoli/magu gan ei teuluoedd i fabwysiadu rolau menywod

Arholwr yn unig

(c) Gan ddefnyddio'r eitem, eglurwch pam mae pobl fa'afafine yn cael eu parchu *(are well respected)* yn Samoa. [1]

Mae nhw'n deall emosiynau menywod a dynion.

(ch) Gan roi enghreifftiau, eglurwch yn llawn ystyr y term diwylliant. [3]

Diwylliant yw'r term ar gyfer grwpiau gwahanol o fewn y Cymdeithas yn rhannu normau a gwerthoedd tebyg. Enghraifft yw diwylliant pobl DU a ffeindio cariad tra bod pobl yn India yn cael priodasau wedi trefnu.

(d) Gan gyfeirio at yr eitem, eglurwch ystyr y term perthnasedd *(relativity)* diwylliannol. [4]

Gwahaniaethau/tebygolrwydd mewn diwylliannau gwahanol. Er enghraifft yn yr eitem mae'r pobl yn tebyg gan ~~bod~~ fod pobl gwahanol gyda Statws gwahanol mewn rhannau gwahanol o'r gymdeithas e.e addysg, y gyfraith a gwleidyddiaeth. Ond mae'r diwylliannau hefyd yn gwahanol gan bod ganddyn nhw tri rhywedd.

4511
510011

Arholwr yn unig

(dd) Gan ddefnyddio iaith gymdeithasegol, eglurwch y ddadl natur/magwraeth. [4]

Y ddadl natur/magwraeth yw'r dadl rhwng cymdeithasegwr ynglun a sut rydym yn derbyn ein hunaniaeth. Mae rhai cymdeithasegwr yn credu rydyn ni'n y ffordd yr ydym oherwydd etifeddiaeth e.e mae mam yn gallu canu felly mae'i ferch yn hefyd. Ond mae cymdeithasegwr eraill yn credu rydyn ni'n derbyn hyn oherwydd rydyn ni wedi cael ein magu mewn amgylchedd penodol. E.e amgylchedd cerddorol.

3

11

Arholwr yn unig

6. Yn ôl arolwg diweddar o rieni gan Ofcom, trais oedd pryder mwyaf y rhieni hynny oedd yn gofidio am effeithiau niweidiol teledu. Mae rhieni eraill, serch hynny, wedi dweud eu bod yn pryderu am ddefnyddio modelau tenau iawn (maint sero) mewn rhaglenni teledu ac ar gyfryngau eraill.

Beth oedd yn niweidiol?	**%**
Trais	9
Ymddygiad gwrthgymdeithasol	4
Camddefnyddio alcohol a sylweddau eraill	3
Dangos pobl yn eu niweidio eu hunain	2
Dangos pobl yn cyflawni hunanladdiad	1
Arall	6

(a) Pwy wnaeth yr ymchwil gwreiddiol? [1]

....

(b) Beth ym marn y rhieni oedd yn fwyaf niweidiol i'w plant? [1]

....

(c) Eglurwch **un** rheswm pam efallai mae rhai rhieni'n pryderu am gynnwys niweidiol y rhaglenni teledu. [1]

....

....

....

....

Arholwr yn unig

(ch) Eglurwch yn llawn pam mae llawer o bobl yn credu bod y cyfryngau'n gallu dylanwadu ar y delweddau o'r corff *(body images)* sydd gan rai pobl ifanc. [5]

....

....

....

....

....

....

....

....

(d) Mae ymchwilwyr yn ymchwilio i agweddau arddegwyr *(teenagers)* tuag at y ddelwedd o'u corff. Awgrymwch ddull addas y gallen nhw ei ddefnyddio a rhowch **un** rheswm pam rydych chi wedi ei ddewis. [3]

(i) **Dull**

....

....

....

(ii) **Rheswm**

....

....

....

(dd) Amlinellwch **un** broblem foesegol y gall ymchwilwyr ei chael wrth gynnal ymchwil i agweddau arddegwyr tuag at y ddelwedd o'u corff. [2]

....

....

....

....

....

Arholwr yn unig

6. Yn ôl arolwg diweddar o rieni gan Ofcom, trais oedd pryder mwyaf y rhieni hynny oedd yn gofidio am effeithiau niweidiol teledu. Mae rhieni eraill, serch hynny, wedi dweud eu bod yn pryderu am ddefnyddio modelau tenau iawn (maint sero) mewn rhaglenni teledu ac ar gyfryngau eraill.

Beth oedd yn niweidiol?	%
Trais	9
Ymddygiad gwrthgymdeithasol	4
Camddefnyddio alcohol a sylweddau eraill	3
Dangos pobl yn eu niweidio eu hunain	2
Dangos pobl yn cyflawni hunanladdiad	1
Arall	6

(a) Pwy wnaeth yr ymchwil gwreiddiol? [1]

Ofcom

(b) Beth ym marn y rhieni oedd yn fwyaf niweidiol i'w plant? [1]

Trais

(c) Eglurwch **un** rheswm pam efallai mae rhai rhieni'n pryderu am gynnwys niweidiol y rhaglenni teledu. [1]

Oherwydd mae ~~rhai~~ rhaglennu teledu yn gallu dylanwadu ar ymddygiad y plant.

Arholwr yn unig

(ch) Eglurwch yn llawn pam mae llawer o bobl yn credu bod y cyfryngau'n gallu dylanwadu ar y delweddau o'r corff *(body images)* sydd gan rai pobl ifanc. [5]

Mae pobl yn credu mae'r Cyfryngau yn rhoi delweddau anrealistig o fenywod yn y papurau / Cylchgronnau. Mae hyn wedyn yn arwain i'r plant yn pryderu aros eu edrychiad. Mewn rhai achosion gall hyn arwain at newyn yn meddylfryd y plant. Mae nhw yn cael ei gwthio i mewn i ffasiwn a defnyddio colur yn ifanc iawn.

(d) Mae ymchwilwyr yn ymchwilio i agweddau arddegwyr *(teenagers)* tuag at y ddelwedd o'u corff. Awgrymwch ddull addas y gallen nhw ei ddefnyddio a rhowch **un** rheswm pam rydych chi wedi ei ddewis. [3]

(i) **Dull**

Cyfweliad anstrwythedig

(ii) **Rheswm**

Oherwydd rwyt ti gallu siarad am pynciau sensitif sy'n arwain i dilysrwydd uchel.

(dd) Amlinellwch **un** broblem foesegol y gall ymchwilwyr ei chael wrth gynnal ymchwil i agweddau arddegwyr tuag at y ddelwedd o'u corff. [2]

Gall y Cymdeithasegwr amharu ar breifatrwydd rhai o'r merched gan rhannu gwybodaeth nad ydynt am rannu.

Arholwr yn unig

6. Yn ôl arolwg diweddar o rieni gan Ofcom, trais oedd pryder mwyaf y rhieni hynny oedd yn gofidio am effeithiau niweidiol teledu. Mae rhieni eraill, serch hynny, wedi dweud eu bod yn pryderu am ddefnyddio modelau tenau iawn (maint sero) mewn rhaglenni teledu ac ar gyfryngau eraill.

Beth oedd yn niweidiol?	%
Trais	9
Ymddygiad gwrthgymdeithasol	4
Camddefnyddio alcohol a sylweddau eraill	3
Dangos pobl yn eu niweidio eu hunain	2
Dangos pobl yn cyflawni hunanladdiad	1
Arall	6

(a) Pwy wnaeth yr ymchwil gwreiddiol? [1]

Ofcom

(b) Beth ym marn y rhieni oedd yn fwyaf niweidiol i'w plant? [1]

Trais

(c) Eglurwch **un** rheswm pam efallai mae rhai rhieni'n pryderu am gynnwys niweidiol y rhaglenni teledu. [1]

Oherwydd mae ~~rhai~~ rhaglennu teledu yn gallu dylanwadu ar ymddygiad y plant.

Arholwr yn unig

(ch) Eglurwch yn llawn pam mae llawer o bobl yn credu bod y cyfryngau'n gallu dylanwadu ar y delweddau o'r corff *(body images)* sydd gan rai pobl ifanc. [5]

Mae pobl yn credu mae'r Cyfryngau yn rhoi delweddau anrealistig o fenywod yn y papurau/Cylchgronnau. Mae hyn wedyn yn arwain i'r plant yn pryderu aros eu edrychiad. Mewn rhai achosion gall hyn arwain at newyn yn meddylfryd y plant. Mae nhw yn cael ei gwthio i mewn i ffansiwn a defnyddio colur yn ifanc iawn.

3

(d) Mae ymchwilwyr yn ymchwilio i agweddau arddegwyr *(teenagers)* tuag at y ddelwedd o'u corff. Awgrymwch ddull addas y gallen nhw ei ddefnyddio a rhowch **un** rheswm pam rydych chi wedi ei ddewis. [3]

(i) **Dull**

Cyfweliad anstrwythedig

1

(ii) **Rheswm**

Oherwydd rwyt ti gallu siarad am pynciau sensitif sy'n arwain i dilysrwydad uchel.

1

(dd) Amlinellwch **un** broblem foesegol y gall ymchwilwyr ei chael wrth gynnal ymchwil i agweddau arddegwyr tuag at y ddelwedd o'u corff. [2]

Gall y Cymdeithasegwr amharu ar breifatrwydd rhai o'r merched gan rhannu gwybodaeth nad ydynt am rannu.

1+

10